

КОНТРОЛЬ ТА ЕНЕРГЕТИЧНИЙ АУДИТ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Контроль – це одна з головних управлінських функцій. Контроль – це таке регулювання організаційної діяльності, коли деякі заплановані елементи виконання ставлять у визначені межі. Без цього регулювання організація не може з'ясувати, наскільки добре вона функціонує відповідно до своєї мети. У будь-який момент часу система контролю порівнює, де організація перебуває за фактичним рівнем виконання, і де вона повинна бути. Виділяють сфери контролю залежно від типів ресурсів, які використовують організації: контроль матеріальних, людських та інформаційних ресурсів і фінансовий контроль.

Зважаючи на загострення енергетичної кризи в Україні та те, що аграрне виробництво є великим споживачем енергоресурсів, останнім часом все більшого значення набуває в аграрних підприємствах складова частина контролю матеріальних ресурсів – енергетичний контроль. Останній об'єднує всі форми контрольної діяльності на підприємстві з метою забезпечення якісного аналізу та енергетичної оцінки функціонування енергосистеми.

Енергетичний контроль включає: адміністративний контроль енерговитрат, технологічний контроль енерговитрат, енергетичну ревізію (енергетичний аудит). Адміністративний контроль енерговитрат передбачає перевірку технологічних процесів на підприємстві шляхом постійного спостереження за ними. Технологічний контроль енерговитрат включає операційний контроль, спеціальну прийомку енергозатратної продукції, управлінський контроль використання енергоресурсів [3, с. 136].

Енергетичний аудит – це технічне інспектування енергогенерування й енергоспоживання підприємства з метою визначення можливості економії

енергії і надання допомоги підприємству в здійсненні заходів, що забезпечують економію енергоресурсів на практиці. Головною метою енергетичного аудиту є обстеження організацій для виявлення ефективності енерговикористання, оцінка потенціалу енергозбереження та розробка найбільш ефективних способів його реалізації [1, с. 7].

Енергоаудит виник на стику таких галузей науки, як енергетика, менеджмент, технологія виробництва. До деякої міри сюди повинна бути віднесена й екологія, особливо для тих виробництв, у яких ця складова має велику вагу в собівартості готової продукції, або значно впливає на її якість, що ми спостерігаємо у відношенні до сільськогосподарської продукції. Якщо енергетичну ревізію здійснює відповідна служба підприємства, то енергетичний аудит проводять незалежні особи (енергоаудитори) чи фірми, уповноважені на це суб'єктами господарювання.

Сільське господарство як об'єкт управління характеризується особливою складністю: невизначеністю умов функціонування, недостатньою оперативністю отримання і обробки інформації, що зумовлює неоптимальність рішень, що приймаються, і, як наслідок, нераціональне енергоспоживання.

Серед переліку підприємств, де проводився енергетичний аудит, сільськогосподарські відсутні. Така ситуація зумовлена наступними чинниками: відсутність методики проведення енергоаудиту в аграрних підприємствах; аграрна сфера матеріального виробництва має ряд специфічних особливостей енергоспоживання, що ускладнюють проведення енергоаудиту (значна розосередженість виробництва як в часі, так і в просторі, використання живих організмів та переважно мобільних енергетичних засобів); частина аграрних підприємств не мають змоги оплатити послуги незалежних енергоаудиторів;

Енергетичний аудит в сільськогосподарських підприємствах спрямований на пошук можливостей енергозбереження і допомогу суб'єктам господарювання у визначенні напрямків ефективного енерговикористання та призначений для вирішення наступних завдань (рис. 1):

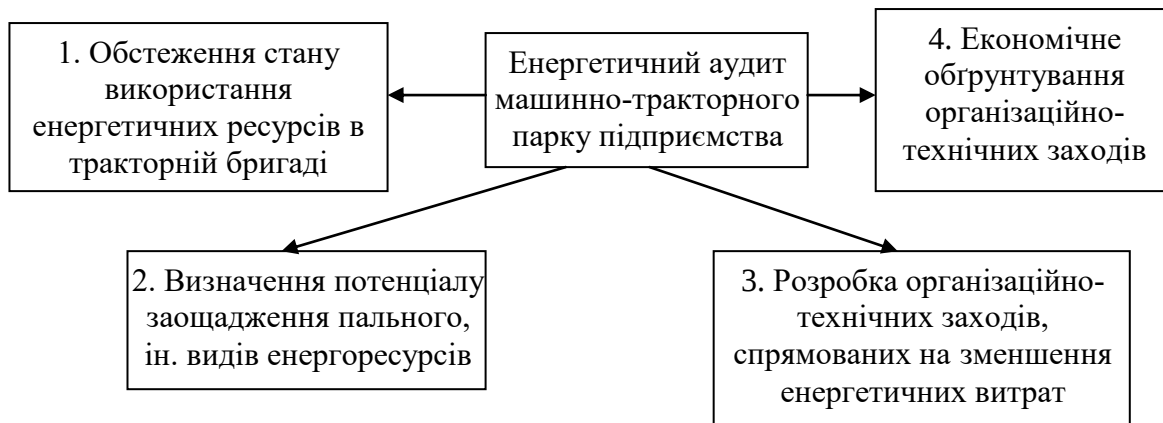

Рис. 1 Завдання енергетичного аудиту машинно-тракторного парку сільськогосподарських підприємств

Джерело: власна розробка з урахуванням [2]

Проведення енергоаудиту має ґрунтується на двох основних правилах: енергоаудит не повинен зводитися до простої фіксації помилок; енергетичні аудити не повинні проводитися таємно. Проведення енергетичного аудиту в аграрних підприємствах є перспективним напрямком заощадження енергоресурсів і зменшення енергомісткості виробництва аграрної продукції.

Отже, організація ефективної системи контролю за використанням енергетичних ресурсів в аграрних підприємствах дозволяє вчасно визначити можливі напрямки втрат енергетичних ресурсів, та розробити ефективні заходи по їх усуненню. Важливого значення в даний час набуває застосування енергетичного аудиту в аграрних підприємствах як ефективного засобу зовнішнього контролю за використанням енергетичних ресурсів.

Список літератури:

1. Енергозбереження: Енергетичний аудит. Загальні вимоги (ANSI/IEEE 739:1995, NEQ) / В. Мамалига (розроб.). – Чинний від 2002.07.01 – К.: Держстандарт України, 2002. – 38 с.– (Бібліотека офіційних видань).
2. Энергоаудит и нормирование расходов энергоресурсов: [Сб. метод. Материалов] / Г.Я. Вагин, Е.А. Зенютович, А.Б. Лоскутков и др. – [Под ред. С.К. Сергеева]. – Н.Новгород: НГТУ, 1998. – 260 с.
3. Перебийніс В.І. Енергетичний менеджмент: [навч. посіб.] / В.І. Перебийніс – Полтава: ІнтерГрафіка, 2004 – 232 с.